

Otevřenost a naděje

Advent a Vánoce zpřítomňují očekávání, se kterým se obracíme k Pánu našich životů, aby proměňoval a naplňoval smyslem všechno naše konání. V tomto smyslu pohlíží na blížící se rok 2008 s nadějí v Pánovu oporu také celé Tovaryšstvo Ježíšovo.

V lednu příštího roku se sejde v Římě celořádomé shromáždění jezuitského řádu – tzv. generální kongregace, při níž budou jezuité přemýšlet o své budoucnosti a hledat vyjádření Boží vůle pro své současné působení ve službě lidem a církvi. Navíc po dlouhých 25 letech ukončí svou službu generálního představeného řádu P. Peter-Hans Kolvenbach, na jehož místo shromáždění delegáti vyberou nového představeného. Tato volba je očekávána s velkou pozorností, neboť osobnost a charizma jezuitského generála vždy výrazně určuje, jak jezuité prožívají své apoštolské poslání.

Důkazem je ostatně i osobnost odstupujícího P. Kolvenbacha. Proto do tohoto čísla zařazujeme jeden z jeho posledních rozhovorů, v němž bilancuje své funkční období. Prosíme vás o modlitbu, aby naše srdce byla vnímavá na Boží hlas při hledání Jeho vůle.

Petr Hančiček SJ

Maria v exerciciích

Cílem exercicií je pomoci člověku upevnit vztah k Bohu a nalézt v něm smysl a naplnění vlastního života. Jde o trvalý růst v žitém křesťanství skrze Krista, ke spáse vlastní, ke spáse bližních.

Na první pohled je tedy zřejmé, že Maria není ústřední postavou spirituality exercicií. Není ale ani jen jednou z biblických postav, které se objevují v meditacích Ježíšova života.

Ignác se zmiňuje o svých viděních Panny Marie, poprvé už na nemocničním lůžku v Loyole po svém vážném zranění, kdy mu Maria s Ježíškem přinesla velkou útěchu.

Ať už si jeho vidění vysvětlujeme jakkoliv, je zřejmé, že Ignác nikdy nepomýšlel na založení nějakého mariánského poutního místa. Stal se spíše poutníkem k už existujícím místům a udělal přitom řadu duchovních i čistě fyzických objevů, které pak nabízel a dodnes nabízí ve zhuštěné podobě v exerciciích a jejich jednotlivých duchovních cvičeních. Na několika místech svých exercicií mluví o Marii jako o duchovní společnosti.

Taková místa vyplývají zcela přirozeně z rozjímání Ježíšova narození, života, smrti a zmrtvýchvstání. Každému, kdo se modlí, je blízký Mariin úlek (při Zvěstování), úzkost právě v okamžiku, kdy se „Slovo Boží“ stává skrze ni tělem. Andělovo „neboj se“, zaznívající nečekaně do lidského života, je v každé podobě žité víry neoddelitelné od důvěry, s níž je vysloveno „stanižse“. Marii neochvějně přesvědčení i při pohledu na trpícího Ježíše, její soucit s jeho bolestmi a její svědectví víry v neviditelnou skutečnost Ježíše vymykajícího se smrti a dále přítomného mezi lidmi – to vše patří k meditacím exercitantů a spoluutváří jejich postoje.

Velmi důležitá je pro Ignáce Mariina příměluva a její úloha prostřednice. V proslulých „rozmluvách“ (kolokviích) na závěr meditací a modliteb doporučuje – vedle těch, které se obracejí na Krista, Otce nebo na Trojici – také rozmluvu s Marií (a uzavírá ji modlitbou Zdravas Maria). Exercitant ji má vlastními slovy prosit o příměluvu za udělení té či oné milosti. Jako mladý šlechtic a páže

v průběhu své výchovy v domech významných osobností se vztahem ke královskému dvoru si Ignác velmi rychle osvojil jeden aspekt fungování „politiky“: Kdo chce v tomto prostředí něčeho dosáhnout, potřebuje mít síť styků a vlivné přímluvce. A čím blíže králi tito přímluvci jsou, tím lépe pro dotyčnou záležitost. Naprosto skvělé pro usilování o královskou přízeň je mít přístup ke královně. Touto „metadou“ pracoval Ignác i v Římě při zakládání Tovaryšstva a v dalších pastoračních záležitostech.

Není se tedy co divit, že právě tento světec, který viděl, prožíval a zprostředkovával svou činností vnitřní souvislost mezi pozemskými skutečnostmi a božským světem, objevil i zde duchovní rozměr a smysl. V jeho spiritualitě nejde jen o vztah „Pán Bůh a já“, ale také o celou síť historických, lidsky osobních a duchovních souvislostí a vztahů, do kterých vstupoval a které si stále uvědomoval.

Ve své knížce duchovních cvičení mluví Ignác o Marii jako o „naší Paní“ nebo „naší Matce“. Oba tituly společně ukazují, že svůj vztah i vztah celého společenství věřících k ní pojímá zároveň jako uctivý i důvěrný. Ignác vyrostl v rodině i společnosti utvářené náboženstvím a úcta k Marii v ní byla skoro až přebujelá. Svou roli snad sehrála i předčasná smrt matky brzy po jeho narození. Tady je snad jeden z kořenů

jeho trvalého hledání ženského a mateřského citu, který nalézal u Marie. I v blízkosti trojjediného Boha nalézal „mateřského ducha“, zdroj bezpečí a lásky, které každý člověk hledá a potřebuje.

Exercicie by určitě ztratily něco ze své vřelosti a mateřského citu, kdyby v nich zcela scházela přítomnost Marie, naší sestry ve víře, s jejím lidským příkladem života z víry.

*Thomas Hollweck SJ
Z Jesuiten 3/2007 přeložil Petr Kolář SJ*

(Foto archiv)

Noviciát tehdy neexistoval

Při bohoslužbě v olomouckém kostele Panny Marie Sněžné v pondělí 12. listopadu poděkoval za 50 let života v Tovaryšstvu P. Robert Kunert SJ. Ještě před slavnostním obědem v bývalém jezuitském konviktu jsme se ho zeptali na jeho jezuitské začátky v tehdejší komunistickém Československu.

Roberte, tvoje jezuitské padesátiny, které dnes slavíme, nás přenášejí do tvrdé totality padesátých let. Do jakého noviciátu jsi tenkrát vlastně vstoupil?

Předně – žádný noviciát u nás tehdy neexistoval. Vstupoval jsem tam, kde jsem byl a pracoval, tedy doma. Bydlel jsem v Horní Čermné a pracoval jsem v Lanškrouně. O mém vstupu věděli jen scholastik Josef Jakubec, P. František Kučera a P. Josef Sukop. Platila zásada, že jsem o svém členství v Tovaryšstvu nesměl před nikým hovořit. Ani rodiče to nevěděli.

Jak za těchto okolností vypadalo tvé seznamování se s Tovaryštvem, kdo byl tvým novicmistrem?

První dva roky považuji za nejkrásnější období. Noviciát se mi ale prodloužil na pět let, protože P. provinciál Šilhan a můj novicmistr P. Kučera byli zavřeni. Po kouscích mi ho zprostředkoval Josef Jakubec, při jednom tajném setkání na polích za Velehradem jsem se seznámil také s P. Zgarbíkem, další řadu setkání jsem prožíval s P. Hronem, P. Pospíšilem i s P. Havelkou. Byli jsme parta desíti mladých mužů, kteří chtěli být kněžími, ale nechtěli jít do státního semináře. Někteří už měli tajné svěcení. V Tovaryšstvu se mi líbila dří-

Na oslavu se sjeli
spolubratři z celé
provincie
(Foto archiv)

vější praxe měsíčně pročíst všechna pravidla. Dělal jsem to s velkou chutí už od prvního dne noviciátu. Velký důraz se kladl na duchovní život. Pokud si někdo myslí, že když vstoupí k jezuitům, má před sebou jenom studia, vědu nebo aktivity, mýlí se. Když se přitom nevede hluboký duchovní život a nepečuje se o něj, je pro něho těžké v náporu činnosti a světského vlivu v Tovaryšstvu vydržet.

Na sliby, i když jsem svůj noviciát prožíval ve skrytosti a v obtížných podmínkách, jsem byl plně připraven. Při posledním setkání v lesích nad Králíkami, kde jsme domlouvali podrobnosti skládání slibů, říkal P. Kučera: „Podívej se, Roberte, teď bys měl napsat, že chceš sliby skládat, ale to se dnes nedá dělat. Proto platí tvé slovo.“

Na první pohled by se mohlo zdát, že můj noviciát byl rozběhaný, rozptýlený, nesoustředěný. S touto námitkou nebo dokonce s vyloženími pochybami ze strany několika spolubratřích ze zahraničí jsem se skutečně setkal. Takové pochyby mě velmi bolely. Můj noviciát ale nebyl nijak zjednodušený, nebylo mi sleveno nic z toho, co bylo v těchto těžkých podmínkách možno konat. Byl však zaměřen na dodržování toho podstatného, a na to jsem měl dost času, navíc ještě možnost to hned v denní praxi zažívat a uskutečňovat. Právě v tom vidím stále více klady mého noviciátu.

V tehdejší době bdělého dohledu ozbrojené pěsti pracujícího lidu bylo těžké uniknout její pozornosti. Dostal ses také pod lupu StB?

Samozřejmě, a to hned z několika důvodů. V den, kdy jsem měl skládat sli- by – 1. listopadu 1959 – P. Kučera nepřišel. Čekali jsme s Josefem Jakubcem od rána až dlouho do noci, ale nakonec jsem se vrátil domů s velkým otazní- kem – něco se stalo. Až v lednu 1960 jsme se dověděli, že už 17. října byli je- zuité v Králíkách pozavírání, mezi nimi také P. Kučera a P. Sukop. Pro nás dva to byl šok, čekali jsme, že přijdou i pro nás. Vzpomněl jsem si, jak mně P. Sukop před vstupem říkal: „Budeš jednou nohou v kriminále.“ A tak jsem čekal. Když jsem vycházel z brány továrny, díval jsem se, jestli na mne náho- dou nečekají dva pánové v kožených kabátech, kteří se mne budou chtít na něco zeptat. Ale nic se nedělo. Začal jsem si myslet, že o mně asi nevědí. Až v Římě v roce 1969 jsem se dověděl od P. Palackého, který byl tenkrát také odsouzen, že se u soudu četla všechna jména tajných noviců, a padlo tam te- dy i mé jméno.

(Foto archiv)

Po revoluci '89 jsem z archivů StB zjistil, že estebáci z naší party „bohoslovců, kteří čekají“ udělali protistátní skupinu s krycím názvem „Řeka“. Měla být vedena z Vatikánu, v čele s P. Hronem, a měla za úkol pod- rývat socialistické zřízení. Če- kali jen na naše větší „prohřeš- ky“, aby nás mohli zatknout. Nakonec k tomu nedošlo. StB to nestihla. Všichni se stali kněží- mi: pět v zahraničí a pět ve vlas- ti.

Já sám jsem začal pomýšlet na odchod za hranice, pokoušel jsem se získat povolení k vyces- tování... ale to je už další část mé cesty Tovaryšstvem.

Zapsal Petr Kolář SJ

Jezuité v Africe proti AIDS

Mezi priority celosvětového Tovařystva v posledních letech náleží též péče o postižené nemocí AIDS v Africe. Pátým rokem koordinuje práci jezuitů v této oblasti AJAN – síť afrických jezuitů proti AIDS. Péče jezuitů o HIV pozitivní pacienty v Africe tak získává na efektivnosti, která je za těch pár let již viditelná.

V současné době pracují v Africe v boji proti nemoci AIDS dvě stovky jezuitů. Ačkoliv jen někteří z nich se této práci věnují tak řečeně na plný úvazek, všichni jsou nějak zapojeni do iniciativ, které se věnují prevenci, pastorační a lékařské péči o nemocné, sociologickým výzkumům problému i jeho teologické reflexi. Ze 30 zemí subsaharské Afriky, v nichž jezuité působí, je v 23 z nich rozběhnuto na 150 takových iniciativ. Toto vysoké číslo je o to více ohromující, že představuje mnohonásobný nárůst oproti období před pěti lety, kdy takových iniciativ bylo jen 25. Tento rychlý nárůst je výsledkem rozhodnutí afrických jezuitů začít vzájemně spolupracovat přes hranice zemí a provincií, a vytvořit tak síť umožňující tuto součinnost v boji proti nemoci, která získává v mnoha oblastech Afriky pandemický charakter.

Konkrétní formu toto rozhodnutí dostalo v síti afrických jezuitů proti AIDS – AJAN (African Jesuit AIDS Network), založené roku 2002 v keň-

ském Nairobi. Jejím ředitelem je P. Michael Czerny SJ, kanadský jezuita českého původu, věnující se celý život sociální práci. Síť AJAN povzbuzuje, radí, informuje, koordinuje, zprostředkovává finanční prostředky pro rozběhnutí projektů a pomáhá při vyhledávání dobrodinců ochotných financovat tyto iniciativy. Před jejím vznikem často existovala mezi jezuitou dobrá vůle bojovat proti AIDS, ale scházelo účinné působení. AJAN tak garantuje společný postup

jezuitů při zápase s touto nemocí, neseným duchem evangelia.

Rozmanité přístupy

Jak vypadají konkrétně jednotlivé iniciativy afrických jezuitů v boji proti AIDS? Přinášíme několik příkladů. V Kinwitu, městě v Demokratické republice Kongo, působí od loňského roku Fórum sv. Aloise Gonzagy. Tento světec, který jako jezuitský student zemřel při ošetřování nemocných morem, se stal patronem všech, kdo dnes bojují s novou morovou ranou, již nemoc AIDS v současné Africe skutečně je. Toto fórum je jednak místem, kde se nemocní mohou cítit přijatí a kde mohou získat oporu v jejich boji s nemocí. Fórum se zaměřuje na výchovu studentů ke zdravým mezilidským a sexuálním vztahům. Právě morální výchova je podle zakladatele tohoto fóra P. Severina Mukoko SJ základním prostředkem prevence onemocnění AIDS. Fórum se snaží o to, aby jeho klienti se stali odpovědnými lidmi. Chce jim předat znalosti a schopnosti, díky kterým by se vyvarovali rizikového chování, odmítali negativní vliv vrstevníků a byli zbaveni nálepkování, které ztěžuje boj s nemocí.

V Zimbabwe vznikl podobný program už v r. 1996. Za deset let existence projektu klubů mládeže pro předcházení nákaze HIV, které působí na školách, se jejich počet rozrostl na 40. V období let 2000–

2005 se podařilo počet nakažených HIV snížit z 32 % na 20 % obyvatel Zimbabwe. Jezuité věří, že svým preventivním působením na mládež významně přispěli k tomuto úspěšnému boji proti nákaze.

Péče o nemocné AIDS je též často spojena s péčí o sirotky. V mnoha farnostech, které má Tovaryšstvo Ježíšovo na starosti, se kněží a dobrovolníci věnují pomoci seropozitivním a nemocným AIDS. Například ve farnosti Matero nedaleko zambijského města Lusaky se věnují pastorační a lékařské péči o celkem asi 500 sirotek a nemocných, kteří nemají jinou možnost přežití. Farnost jim nabízí stravu, ošacení a platí jim školné. Některé z dětí kvůli jejich nákaze opustili dokonce vlastní rodiče. V loňském roce přitom byla tato pomoc farnosti potřebným ohrožena pro nedostatek finančních prostředků.

Složitost problému

Práce jednotlivých iniciativ jezuitů potírajících nemoc AIDS vede k utvářování vědomí, že se jedná o problém velmi komplexní. Virus HIV totiž není jen imunitní systém člověka, ale též kulturní, rodinnou, mezilidskou a spirituální rovinu jeho existence. Boj proti AIDS se musí vést na více frontách. Podle ředitele AJAN P. Michaela Czerneho je vedle medicínského přístupu k problému tohoto onemocnění stejně důležitý např. boj s podvýživou. Ta jednak či-

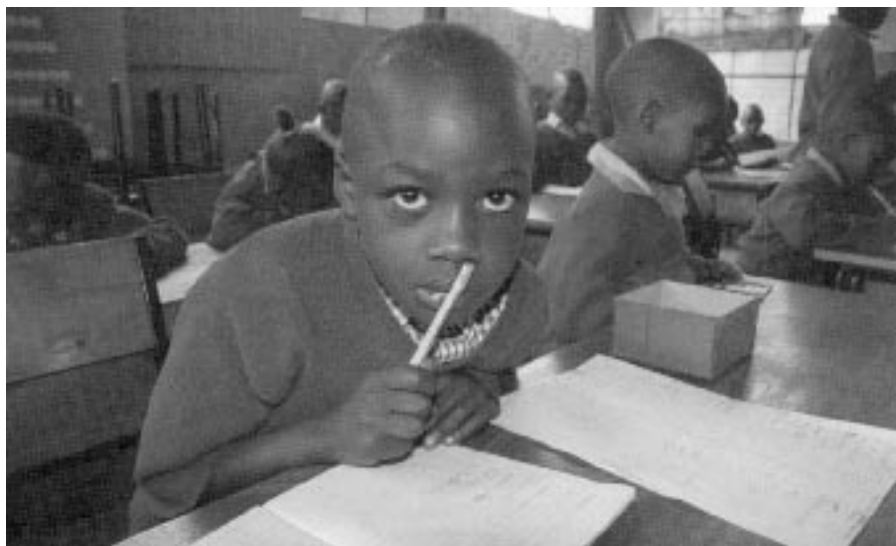

ní člověka náchylnějším k tomu, aby se nakazil, a zároveň stěžuje, nebo až znemožňuje podání patřičných léků, protože trávicí systém nemocného je není schopen přijmout.

Je třeba též překonávat společenské stigma, které tato nemoc působí. Nemocní AIDS jsou totiž často vyloučeni svým společenstvím, případně přímo i rodinou – stává se, že muž zapudí svou ženu nebo rodiče opustí své děti. Dokonce ani v kostele nejsou nemocní vítáni. V takové situaci opuštěnosti nezbývá nemocným jiné východisko než smrt. Důležité je proto dokázat nemocné přijmout, umožnit jim, aby neztratili rodinné a další

mezilidské vazby, např. aby nemocné matky mohly dále pečovat o své děti. To má na přežití nakažených zásadní vliv. Tomu všemu právě slouží podpůrné skupiny, návštěvy v domech, kázání a duchovní doprovázení nemocných, jimž se jezuité v rámci sítě AJAN věnují. Svou službou pomáhají církvi v Africe k tomu, aby její přítomnost na tomto kontinentě byla důvěryhodná, neboť tím ukazují, že církev pečuje o člověka bez ohlížení se na to, kým je nebo v jakých životních okolnostech se právě nachází.

Petr Havlíček SJ

Sírotci v jedné z katolických škol. Někteří z nich jsou nemocní AIDS
(Foto D. Doll)

Ohlédnutí před odchodem

Po 24 letech řízení Tovaryšstva Ježíšova se Peter-Hans Kolvenbach rozhodl rezignovat na svůj úřad generálního představeného jezuitského řádu. Na začátku příštího roku se ve Věčném městě sejde na 220 delegátů z celého světa, aby vybrali jeho nástupce. V rozhovoru, který poskytl italskému novináři Renzu Giacomellimu, jezuitský generál otevřeně mluví o motivech, jež ho vedly k rozhodnutí vzdát se nejvyššího řádového postu.

Svolal jste 35. generální kongregaci Tovaryšstva Ježíšova, která začne v Římě v lednu 2008 a bude se mimo jiné zabývat volbou vašeho nástupce. Proč jste se rozhodl ke změně pravidel, podle kterých zastávali jezuitští generálové svůj úřad až do konce života?

Ve skutečnosti naše Konstituce mluví o tom, že se generální představený může vzdát svého úřadu tehdy, když cítí, že nemůže dostát odpovědnosti, která je na něj kladena. K tomu může dojít například kvůli vysokému věku nebo ze zdravotních důvodů. Moji předchůdci, kteří se nemohli těšit z velkého pokroku dnešní medicíny, jen zřídka překročili sedmdesátku. Můj bezprostřední předchůdce P. Pedro Arrupe se chtěl svého úřadu vzdát už v 73 letech. Pokud se toho dožiji a v lednu příštího roku navrhnu svou rezignaci, budu již slavit osmdesátku.

Z druhé strany ovšem jak papež, tak také provinciálové a různí poradci velmi dbají na to, aby generální představený svůj úřad plnil co nejdéle a pokud možno „ad vitam“, i když je pro naši řeholní rodinu příliv nové krve velkou Boží milostí.

Dobře, vaše Konstituce sice počítají s tím, že jezuitský generál může odejít ze své funkce, pokud má dojem, že už na ni z nějakého důvodu nestačí, nicméně v praxi zůstával „černý papež“ ve svém úřadu až do konce života.

Jak jsem už řekl, můj předchůdce chtěl rezignovat už v 73 letech. Papež Jan Pavel II. však s tím nesouhlasil, protože raději chtěl spolupracovat s „černým papežem“, kterého zná, než koho by neznal.

Když jste se tedy chtěl vzdát svého úřadu vy, žádal jste papeže o souhlas?

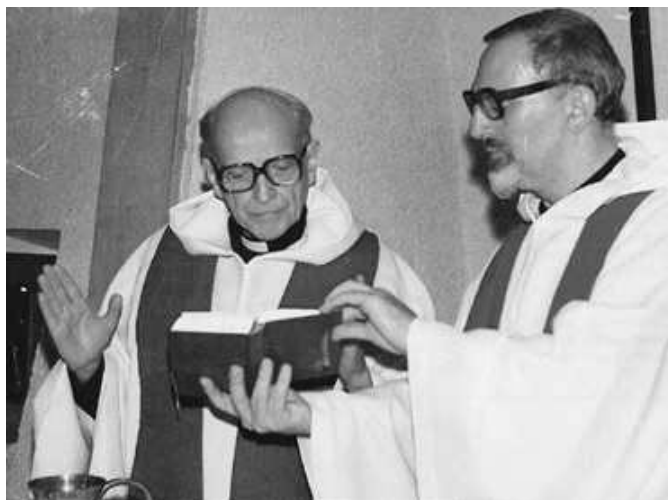
O svém úmyslu jsem se zmínil ještě Janu Pavlu II. Ten mě požádal, abych, až se rozhodnu, o tom nejprve informoval jeho. Je tedy přirozené, že jsem tuto věc již dříve představil Benediktovi XVI. a ten s mým rozhodnutím souhlasil.

Domníváte se, že se blížící generální kongregace k této otázce vyjádří?

Zdá se mi, že v Tovaryšstvu Ježíšově není většina potřebná ke změně praxe doživotního generalátu. Zároveň si myslím, že generální kongregace se bude snažit vyvarovat výhradně subjektivním postojům v této věci. To znamená, že ponechá rozhodnutí generálnímu představenému, a tak je možné, že v budoucnu zůstane v úřadu i po završení osmdesátky.

Řídíte jezuitský řád bezmála 24 let. Jaké jsou radosti a bolesti tak dlouhého generalátu?

Mou radostí a privilegiem bylo navštívit spolubratry skoro všude ve světě a vidět, jak slouží svému Pánu, hlásají radostnou zvěst v tolika různých situacích, které jsou mnohdy náročné jak materiálně, tak i psychicky. Pomáhat křesťanům v podmínkách krajní nouze nebo viditelného útlaku je často vděčnější než působit v prázdnotě lhostejnosti a náboženské sekularizace. Radostí je to, když člověk zjistí, že ve všech těchto situacích nás Pán vinice potřebuje, aby mohl lidem nabídnout svou lásku a využít tak jezuitů k pokračování svého poslání ve velké rozmanitosti děl apoštolských a sociálních, duchov-

Mladý Peter-Hans Kolvenbach se svým předchůdcem v úřadu generála jezuitů Pedrem Arrupem
(Foto archiv)

ních a pedagogických, v osobním doprovázení nebo třeba ve sdělovacích prostředcích.

Kromě těchto radostí existují samozřejmě i bolesti, třeba i to, že není možné vyhovět všem prosbám a všem tužbám Pána vinice. Dvacet tisíc jezuitů s devíti sty novici nemůžou udělat o nic víc, než že někde zasejí a zavlaží půdu ve spolupráci s ostatními živými proudy církve, ale pak jim nezbývá, než prosit, aby nám Pán udělil hojné plody.

Zmínil jste se, že v dnešní době je vás, jezuitů, necelých 20 tisíc. Například v roce 1965, když skončil 2. vatikánský koncil, vás bylo více než 36 tisíc. Úbytek povolání se týká téměř všech řádů a řeholních institutů. Zdá se, že to ukazuje na hlubokou krizi řeholního života...

Jsem přesvědčen, že řeholní život musí být vždy v krizi, že nikdy nemůže být klidný, pokud má být skutečně zaposlouchaný do hlasu Ducha. K tomu, abychom si zajistili svou budoucnost, nestačí věrnost Konstitucím a jiným pravidlům. Je třeba stále rozlišovat, co Pán chce v různých životních okolnostech, co od nás očekává. Například může od nějaké skupiny očekávat, aby se v určitém období věnovala nějakému specifickému úkolu a po jeho splnění může tento řádový institut zmizet. Ostatně to není v historii církve nic nového.

Myslíte si, že by mohl zmizet i řeholní život jako takový?

V prvních stoletích se církev opírala o dva sloupce, duchovní stav a laiky. Když byla ohrožena tím, že splyne s římským impériem, Duch svatý vzbudil na poušti mnichy, aby církvi připomínali duchovní hodnoty a význam modlitby. Když církev procházela pokušením k bohatství a moci, Duch svatý povolal Františka z Assisi, aby křesťanům připomněl, že by měli svým životem svědčit o Kristu, který byl chudý. Když se církev začínala omezovat na určitou geografickou oblast a kulturu, Duch svatý povolal Ignáce z Loyoly, aby věřícím připomněl jejich misijní povinnost. Ne, nemyslím si, že by z církve úplně zmizely zasvěcené osoby. Počet povolání sice může budit neklid, ale já souhlasím s Ignácovým přesvědčením, že důležitější je kvalita než kvantita.

V roce 2003 jste pro řád stanovil pět apoštolských priorit. Mimo jiné je v nich zvláštní pozornost věnována působení v Číně. Proč zrovna v Číně?

Velké slavnosti minulého jubilejního roku 2006 ukázaly mimořádnou popularitu sv. Františka Xaverského, který zemřel u hranic tehdejší Číny. Ten

nemohl považovat své poslání za splněné, dokud by Číňanům nedal možnost poznat radostnou zvěst Ježíše Krista.

Jeho nástupcem se stal italský jezuita Matteo Ricci z Maceraty, který zahájil dialog s Číňany na nejvyšší úrovni jejich kultury. Jeho klíčovým slovem bylo přátelství. Byl totiž přesvědčen, že se může mnohému od Číňanů naučit a zároveň že má poklad, o který se s nimi může podělit. Jan Pavel II. připomněl toto nasměrování na setkání s Čínou a vyzval k tomu, aby nic nebylo vnucováno, ale jen nabízeno.

Čínské univerzity se nyní otevřely badatelům akademického a technického světa, ale i diskuze nad náboženskými a křesťanskými tématy jsou velmi žádané, jak to ukázaly nedávné kongresy.

Dveře jsou otevřeny také tomu, co Jan Pavel II. nazval křesťanskou „přestavitelstvem lásky“. Ta touží pomáhat například malomocným a nevidomým, kterých je v Číně velmi mnoho a kteří se nacházejí na okraji života společnosti. Navíc ústup ideologie otevřel i v Číně dveře duchovním otázkám. Ten, kdo se tam vydá proto, aby sloužil nezištně, se setká s přijetím a přátelstvím.

Připravují se jezuité nějak na to, aby se mohla jejich přítomnost v Číně zvětšovat?

Existuje několik mladých jezuitů, kteří touží v Číně působit. Nyní se připravují především tím, že se učí čínsky. V Číně ale už teď působíme, například na poli kultury. V Pekingu máme státem uznávané jazykové a kulturní centrum, které navštěvují Číňané toužící pracovat v zahraničí a také cizinci zaměstnaní v Číně. V tomto centru působí tři jezuité.

V knižním rozhovoru, který vyšel už před patnácti lety (*Fedeli a Dio e all'uomo – Věrní Bohu a lidem*), jste upozornil na sekularizaci a vzrůstající náboženskou lhostejnost jako největší výzvu církve a jezuitského řádu. Je to pro vás stále aktuální téma? A jaké jiné výzvy v dnešní době vnímáte?

Jezuité jsou často přirovnáváni k osobě sv. Pavla. Zatímco Petr byl Ježíšem vyzván, aby utvrzoval své bratry v církevním společenství, Pavel cítil poslání k tomu, aby nesl srdce církve mimo její viditelné hranice. Tyto hranice mohou být například geografické: ve velké části Asie není křesťanská víra dosud živá. Někdy se zapomíná na to, že jen jedna třetina lidí vyznává víru v Ježíše Krista – v katolické, pravoslavné nebo protestantské podobě.

Existují také hranice kulturní: můžeme sledovat společnost, která byla kdysi formovaná v křesťanské víře, ale nyní se od ní vzdaluje a hájí sekularizaci, ve které jsou evangelní hodnoty vytlačovány na okraj.

Benedikt XVI. v poslední době upozornil ještě na jinou hranici, a to mezi vírou a rozumem. Tyto skutečnosti by se neměly od sebe oddělovat, ale vzájemně obohacovat.

Tváří v tvář těmto hranicím neztratilo poslání jezuitů dosud na své aktuálnosti: hlásat Ježíšovu radostnou zvěst všude tam, kde je neznámá nebo kde je chápána nesprávně.

V poslední době se začíná mluvit o „návratu Boha“. Domníváte se, že opravdu náboženské tázání u dnešních lidí sílí?

Jak můžeme mluvit o návratu v době, kdy různé události poukazují na to, že Bůh nikdy ze srdcí a života lidí neodešel? Existují momenty, v kterých bychom si mohli myslet, že můžeme žít, jako by Boha nebylo, ale pak se nečekaně ocitneme tváří v tvář morální krizi a těžkostem, které není možné překonat, a tehdy nám může spiritualita náhle pomoci. Již naši předkové věděli, že beznaděj může člověka přivést k modlitbě. Upřímně řečeno, velké problémy terorizmu a hospodářského úpadku, sucha a potíže se životním prostředím by se mohly vyřešit díky technickému pokroku. Nemusíme řešit problém s rozvojem vědy a techniky, ale spíše s tím, že lidská srdce jsou uzavřená a jako z kamene. Jen vědomí přítomnosti Boha, který je pro nás láskou, může srdce proměnit a naplnit něhou. Návrat Boha, který se projevuje v různých náboženských událostech, nám připomíná, někdy sotva znatelně, ale konkrétně, že pokud Bůh nebude přebývat mezi námi, svého cíle nedosáhneme.

Otec Kolvenbach slaví eucharistii
(Foto archiv)

Ale nezdá se vám, že spolu se silícím náboženským tázáním vzrůstá také v různých náboženstvích sklon k fanatismu?

Náboženský fanatismus, fundamentalismus a integralismus mají jeden společný rys, kterým je odpor, často agresivní a plný násilí, proti všemu, co je v lidské společnosti nové a moderní. Všechna tato hnutí bojují proti vývoji a obecně rozšířeným trendům a vnucují jako jediné řešení návrat k tradicím, do dávných časů. Každá změna v našem způsobu života, v našem žebříčku hodnot a ve víře v Boha může vyvolat odpor, někdy i fanatický, který se odvolává k liteře práva nebo posvátnému charakteru nějakého zvyku. Protože procházíme obdobím rychlých proměn, tento jev vzrůstá. Dokonce i když jsou změny čistě politické a sociální, může být odpor proti nim lehkou zmanipulován a přenesen do náboženské oblasti. A právě k takové náboženské manipulaci často dochází na Středním východě.

Dochází k této manipulaci i v Libanonu, tedy v kraji, který dobře znáte a kde jste mnoho let působil?

Libanon je demokratickou zemí, kde lidé různých náboženských tradic dokáží žít spolu. To je na Středním východě nezvyklé. Proto Jan Pavel II. vyzval Libanonce k tomu, aby byli svědectvím pro své okolí. Bohužel, ne všechna náboženská společenství se ubrání pokušení ovládat druhé. Na Středním východě je proto mnoho různých konfliktů, mezi křesťanstvím a islámem, mezi bohatými a chudými arabskými zeměmi, a dnes navíc i mezi Západem a takovými zeměmi, jako je Irák nebo Írán. Tyto konflikty mají svoje dohry i v Libanonu, kde se snadno nechávají některá tamější společenství jimi ovlivnit. Kromě toho žijí Libanonci uvnitř hranic, které jejich sousedé neuznávají. Navzdory této politické situaci, kvůli které Libanon stále balancuje mezi válkou a mírem, věří tamější obyvatelé v budoucnost země a ve své poslání. Zaslouží si proto naši všestrannou podporu.

Není však současná situace v Libanonu spíše důkazem, že dialog a pokojné spolužití křesťanů a muslimů nejsou ve skutečnosti možné?

Nejistá situace v Libanonu, na které se podílejí různé politické a sociální okolnosti, není nějakým prototypem pro dialog mezi islámem a křesťanstvím. Především je třeba si uvědomit, že v současné době se křesťané a muslimové dělí na dvě frakce. Další věcí je to, že o úplném smíření mezi těmito náboženstvími na rovině víry mluvit nelze (mnohem víc by se mělo mluvit spíše o plné jednotě mezi katolíky a pravoslavnými), přesto je dialog mezi křesťany a muslimy možný, a dokonce se v různých zemích opravdu děje.

Dialog, ke kterému je zapotřebí vzájemná úcta, jak to také ukázal Benedikt XVI. během své nedávné návštěvy v Turecku, se týká společné snahy o mír a spravedlnost ve světě.

Není však příčinou střetu civilizací vedle politických ideologií i náboženský fanatismus?

Samuel Huntington výrazem „střet civilizací“ myslel především konflikt mezi západní společností a islámskou kulturou. Události spojené s náboženskými symboly jsou jen částí tohoto konfliktu. Autor má na mysli dva bloky, islám a Západ, které jsou odsouzeny k neustálým konfrontacím. Ve skutečnosti takové dva bloky neexistují. I situace v Iráku ukázala, že islám není nějakým jednotným celkem. V některých místech současní muslimové vedou dialog se západním světem, který sám je také velmi rozmanitou skutečností. Například křesťanství ve Spojených státech lidé prožívají jinak než v různých evropských zemích. A tak v setkávání různých kultur a ideologií, náboženských směrů a duchovních škol je možné najít jak jistý zdroj života, tak také prostor ke konfrontacím. Záleží jen na nás, co si vybereme.

Ale nezdá se vám, že je ekumenický a mezináboženský dialog v patové situaci?

Ne, to se mi opravdu nezdá. Naopak. Ekumenický dialog dospěl do takového bodu, že setkání mezi křesťany nebo účast nekatolíků na katolických událostech už nikoho neudivuje. A to je velmi pozitivní věc. Pravda, to, že se křesťané rozdělili, se už nepovažuje za něco skandálního, přestože se Pán modlil za to, aby všichni jeho učedníci byli jedno. Naše odpověď na Kristovu modlitbu nemůže spočívat v tom, že se s naším rozdělením smíříme. Měli bychom prosit a snažit se o to, aby všichni opravdu byli jedno, jak a kdy si Pán bude přát.

Více pozornosti přitahuje mezináboženský dialog, protože politika dnes značně usiluje o více méně pokojné soužití velkých světových náboženství. Když Jan Pavel II. na setkáních v Assisi shromáždil různé náboženské představitele, podařilo se mu upozornit na to, že je potřeba, aby se věřící spojili v úsilí o mír a nenásilí ve jméno Boha. Náboženský dialog je tedy důležitým příspěvkem k míru ve světě.

Z italského měsíčníku Jesus 3/2007 přeložil a upravil Jan Regner SJ

Ignácův pobočník

Letošní pětisté výročí narození Jeronýma Nadala (1507–1580) není jediným důvodem, proč si připomenout osobnost tohoto španělského jezuitu. Mnohem důležitější je role, kterou sehrál při formulování toho, čemu dnes říkáme ignaciánská spiritualita.

Nadal byl nejdůležitějším spolupracovníkem prvních tří generálních představených Tovaryšstva Ježíšova. V období, kdy se teprve formovala struktura nově vznikajícího řádu a vyhraňoval se charakter duchovního života jeho členů, pomáhal sv. Ignácovi z Loyoly v tom, aby jeho pojetí řeholního života bylo uváděno do praxe. Dalším generálům Diegu Laínezovi a Františku Borgiašovi zase pomáhal v uchovávaní Ignácova duchovního odkazu mezi jezuitu. Z jejich pověření vykonal mezi lety 1552–68 celkem šest velkých vizitačních cest, při nichž navštívil všechny jezuitské komunity v Evropě, mj. dvakrát i Olomouc a Prahu.

Jeroným Nadal se narodil 11. srpna 1507 v Palmě de Mallorca. Studoval na univerzitách v Alcalá, Paříži a Avignonu. Už během těchto studií se setkal s Ignácem a jeho druhy, tehdy se k nim však nepřidal. Po vysvěcení působil jako diecézní kněz na svém rodném ostrově, kde přednášel biblickou teologii. Až po čtřebě jednoho z opisů Františka Xaver-

ského z jeho misijních cest po Dálném východě se rozhodl pro vstup do nově schváleného jezuitského řádu. Odcestoval do Říma a po velkých exerciciích, které mu dával sv. Ignác, se r. 1545 stal členem řádu.

Velmi rychle se Nadal stal blízkým spolupracovníkem sv. Ignáce. Nejprve mu jako ministr pomáhal v řízení chodu římského domu, později byl pověřen založením první jezuitské koleje v Itálii, v sicilské Messině. Poté, co sv. Ignác začal r. 1547 se sepičováním řádových stanov, byl Nadal pověřen jejich zaváděním v již existujících jezuitských komunitách, tehdy zejména v Portugalsku a Španělsku, ale i v Itálii, Francii, Flandrech, Německu a rakouském soustátí. Tuto funkci vykonával i po smrti sv. Ignáce za následujících dvou generálních představených. Až po volbě čtvrtého generála E. Mercuriana (1573), která byla výsledkem boje dvou frakcí uvnitř řádu, byl Nadal, chápaný jako exponent poražené španělské frakce, z Říma odvolán do ústraní v tyrolském Halle. Po le-

tech se s podlomeným zdravím na konci života do Říma vrátil, kde v tichosti r. 1580 zemřel.

Když porovnáme Nadalovu osobnost s ostatními prvními jezuiti, bude se vnějšímu pozorovateli jevit jako nezajímavá. Jestliže např. sv. František Xaverský byl horlivým apoštolem v Indii a Japonsku, byl Nadal maximálně apoštolem jezuitů. A skutečně je jeho dílo v první řadě významné pro samotné jezuiti. Dá se o něm říct, že ovlivnil zásadně to, čemu jezuité říkají „náš způsob jednání“, tedy ujasnění si toho, v čem spočívá a do jakých konkrétních forem se vtěluje specifická řeholního života jezuiti. Nadal byl tím, kdo jako první dal formu jezuitským noviciátům, kdo zavedl třídní modlitby před každoročním obnovováním slibů jezuitů ve formaci, kdo zavedl každoroční týdenní exercicie a další formy duchovního života, charakteristické pro jezuiti dodnes.

(Foto archiv)

Jako první také začal uvažovat o charakteru spirituality nového řádu v porovnání s ostatními řeholními společenstvími, jejichž duchovní dědictví pilně studoval. Právě Nadal je autorem téměř aforistických vyjádření charakterizujících život jezuiti, jež se často používají dodnes: „Nejsme mniši“, „namísto chóru máme každý svůj pokoj“ aj. Nadal byl první, kdo apoštolské poslání jezuitského řádu přirovnal k působení sv. apoštola Pavla, tedy jako misii „mezi pohany“, za hranicemi církve.

Jeho postřehy o hloubce duchovní zkušenosti sv. Ignáce však mohou přinášet inspiraci každému křesťanovi, který touží žít opravdově svou víru uprostřed každodenních starostí. Nadal na svých cestách jezuitům mj. říkával: „Nechci, abys byl duchovní a zbožný jen tehdy, když sloužíš mši nebo když se modlíš; přeji si, abys byl zbožný a duchovní, když jsi zapojen v nějaké činnosti, aby se v samotných tvých skutcích odrážela plně síla Ducha, milosti a zbožnosti.“ Jde totiž o to, „snažit se ve všech věcech pocítit to, co by učinil nebo jak by se rozhodl Kristus“. Právě Nadal zřetelně odkryl následujícím generacím realistický rozměr Ignácovy spirituality, jíž nechybí skutečná mystická hloubka. Přesvědčit se o tom můžeme nyní i v češtině díky nedávno vydané knize jeho osobních zápisů *Duchovní cesta (Deník)*, kterou vydalo nakladatelství Refugium.

Petr Havlíček SJ

Fr. František Machů SJ

26. 6. 1917–13. 6. 2007

Když vzpomínám na Fr. Machů a dívám se zde na Velehradě do zahrady, vidím ji tak krásnou, jak byla v jeho péči v roce mého nástupu do noviciátu (1947) – pečlivě obhospodařovanou s mnohými dary zeleniny a ovoce, pro zdravou obživu starých i mladých jezuitů. V noviciátním programu byla vedle duchovních cvičení práce manuální. Spočívala tehdy převážně ve výrobě růženců, kajících pásů apod., ale v období jara nebo podzimu to byla nějaká práce na zahradě. Práci nám přiděloval zahradník Fr. Machů. Protože jsem se vždy na takovou práci velice těšil, využíval jsem i malou příležitost k tomu, abych se cosi nového dověděl.

Od tohoto pohledu směřuje mé vzpomínání k tomu, abych sobě a snad i jiným pomohl odhalit Boží vedení v životě Fr. Machů. Narodil se 26. června 1917 v obci Vysoké Pole ve farnosti Újezd u Valašských Klobouk. Rodiče měli malé hospodářství. Měli však i opravdovou víru a lásku k Pánu Bohu. Proto František vyrůstal v lásce ještě mezi dvěma bratry a šesti sestrami (jedna se později stala řeholnicí dominikánkou). Když byly Františkovi čtyři roky, ze-

měl živitel rodiny – tatínek. O rodinu se potom starala maminka, statečná žena, a starší sourozenci. V letech 1923–1931 chodil František ve Vysokém Poli do obecné školy. Získal tak jen základní školní vzdělání.

Ve čtrnácti letech, po skončení povinné školní docházky, zůstal doma pracovat v zemědělství. Odmala se tedy naučil František tvrdé práci, ale i vztahu k přírodě. Na Sv. Hostýně, kam se z jejich farnosti pravidelně putovalo k Matce Boží, ochránkyni Moravy, poznal jezuity. Po delším rozhodování se v roce 1942 hlásil o přijetí k takovému způsobu života. Nejprve byl poslán vykonat kandida-

туру na Velehradě. Po půl roce této zkoušky, ve které dával dobrou naději, vstoupil do řádu 7. 9. 1942 a začal na Velehradě svou noviciátní přípravu. Za dva roky dne 8. 9. 1944 složil na Velehradě své první řeholní sliby.

Na Velehradě zůstal i nadále, a to až do 13. dubna 1950, kdy v násilném zásahu proti řeholnímu životu komunistickou nadvládou byl převezen s ostatními do koncentračního tábora v Bohosudově. Ještě téhož roku v září byl bohosudovský lágr zrušen a většina řeholníků odvezena do lágru v Oseku u Duchcova. Na obou těchto místech pracoval Fr. Machů na zahradě. V roce 1951 s ostatními mladšími jezuitu-bratry byl i Fr. Machů přemístěn na Klíčavu k dostavbě tamní budované vodní přehrady. Tam pracoval v kamenolomu.

V Oseku po internovaných řeholnicích nastoupily řeholnice. Zůstali tam i někteří řeholníci, stolaři, také několik jezuitů. Jezuita bratr byl také kuchař, údržbář a průvodce turistů v kostele. V roce 1954 si Charita vyžádala Fr. Františka Machů pro Osek jako zahradníka velké zahrady a jako topiče. V práci vedoucího zahrady byl Fr. Machů až do roku 1993, kdy definitivně odešly řeholní sestry z Oseka do svých původních klášterů. Fr. Machů odešel na Svatý Hostýn do komunity na dožití.

Už v Oseku začal mít velké obtíže s chůzí a pomáhal si invalidními ho-

lemi k nejnútnejšímu pohybu. Zdravotní stav se letos zhoršil a Fr. Machů byl hospitalizován v Kroměříži v nemocnici sester sv. Vincence na Malém Valu. Výhodou této hospitalizace byla možnost i péče duchovní, zvláště každodenního sv. přijímání. V této nemocnici v pokoji dotrpěl.

Jsem přesvědčen, že Fr. Machů měl své povolání rád. I počáteční pobyt v Oseku byl zcela v radostném vykonávání i všech duchovních povinností řeholníka. To jej také vedlo k tomu, že s radostí složil poslední řeholní sliby dne 15. srpna 1969 v Praze v kostele sv. Ignáce s mnoha dalšími jezuitu České provincie. Později, kdy přece jen postupně i jemu ubývalo sil, ale kdy měl mnoho práce, a zvláště jakýsi ode všech oceňovaný význam, konečně i styk s mnohými laiky, to všechno poněkud utlumilo jeho řeholní horlivost. Byl konečně on rád, a všichni, kteří jsme jej měli rádi, když přišel na Sv. Hostýn a mohl svou zásadní věrnost prožívat s větší opravdovostí v přípravě na věčnost. I toto všechno může být pro nás spolubratry radostně vnímanou skutečností a výzvou. Modlitbou a nadějí jej budeme doprovázet nejen při pohřbu, ale i nadále, a budeme se těšit, že i jeho Pán přivine na své svaté Srdce a dá mu milost patřené na Boží tvář.

Jan Pavlík SJ

P. Vladimír Tomeček SJ

8. 11. 1941–29. 10. 2007

Zesnulý P. Tomeček patřil nesporně k výrazným postavám České provincie Tovaryšstva Ježíšova, kteří v apoštolátě své povolání našli a tajně uskutečňovali řadu let. Vynikal v duchovní správě velmi dobrou schopností komunikovat s lidmi. Byl mimořádně nadán hudebně. Výborný zpěvák. Konal vždy důstojně liturgii. Hrál výtečně na klarinet, ale i na jiné nástroje. Byl pastoračně vynalézavý, obohacoval farnosti vedením ke zbožnosti a k duchovnímu životu. Velmi schopný v praktickém životě poznamenal všechna místa, kde samostatně působil, mnohým zvelebením kostelů nebo úpravou far (usnadnil v nich život). Kde působil, všude byla fara otevřeným domem pro kohokoliv, zvláště pro mládež. I v době totality konal mnohé duchovní obnovy v sousedních farnostech, ve kterých působil (zvláště výbornou dvojici vytvořil s P. Pekárkem SDB).

P. Vladimír se narodil ve Zlíně a ke Zlínu choval vždy mimořádnou úctu. Po celý život tam byl také v léčení cukrovky, kterou trpěl od mládí. Rodina se později přestěhovala do Vnorov, takže rozdělil své srdce mezi

Zlín a slovácké Vnorovy. Ve Zlíně maturoval na tehdejší střední škole v roce 1959. Jako jiní zlíňští žadatelé do litoměřického semináře a na fakultu byl přijat. Připravil se na kněžství, které přijal 27. června 1964 v Litoměřicích pro službu v diecézi olomoucké. Deset roků mohl vykonávat duchovní správu. Kaplanem byl v Luhačovicích a ve Valašských Kloboukách. Samostatně byl do srpna 1974 administrátorem v Jeseníku nad Odrou. Jako zájemce o život v Tovaryšstvu Ježíšově mně jej předal můj předchůdce P. Šilhan, který ho ještě v roce 1971 přijal do noviciátu. Noviciát konal podle našich tehdejších možností u P. magistra Kučery. První sliby složil 27. 7. 1974 v Jeseníku nad Odrou po více než třech letech od vstupu. Jeho sliby jsem přijímal osobně.

Vyučováním velkého počtu dětí náboženství, a k tomu dalšími hodinami v kostele, si vysloužil mimořádnou pozornost církevního tajemníka. V srpnu 1974 ztratil souhlas k výkonu kněžské služby. Našel zaměstnání v Brně. Po krátkém zaučení v montáži kovotěsu do oken byl poslán na stavby. Tak byl krátce v Jihlavě a Mostě, nejdéle v Chomutově v severních Čechách. V lednu 1975 mu nový olomoucký apoštolský administrátor biskup Vrana získal souhlas do duchovní správy ve Strážnici jako kaplanovi. V Jihomoravském kraji dostal i samostatné místo faráře v Kněždubu. Od roku 1982 byl farářem v Napajedlích, a to 6 roků. Od jeho působení se v Napajedlích slaví okázale hody sv. Bartoloměje. Pro nás jezuitu má význam toto období tím, že P. Vladimír přijal spolubratry tajně přijaté do Tovaryšstva k měsíčním setkáním na faře ve Spytihněvi (spravoval ji *excurrento*). Na faře bydlela „kouzelná“ stařenka, která účastníky vítala. Dopoledne probíhala formace duchovní v duchu řádu. Po výborném obědě, který připravil jako vynikající kuchař O. Vladimír, pak odpoledne byla formace teologická – probíraly se otázky podle seznamu pro zkoušku z celé teologie, získané od bratří na Slovensku (P. Emil Krapka). V roce 1988 byl P. Tomeček přeložen do Ivanovic na Hané. Zde byl prakticky dva roky. Opravil faru, hlavně zavedl plynové topení a z fary je prodloužil přes ces-

tu do kostela. I zde setkávání mladých jezuitů pokračovalo

Po pádu komunizmu, když si arcibiskup Vaňák velmi žádal, aby Tovaryšstvo převzalo sv. Hostýn, domluvili jsme se spolu na rektorovi pro sv. Hostýn – P. Tomečkovi. Současně jsem jej já jmenoval ministrem domu. S vervou sobě vlastní se P. Tomeček pustil v únoru 1990 do práce. S neuvěřitelnou snadností (byť s malou převzatou finanční částkou) byly pořízeny uzavřené zpovědnice, opraveno elektrické vedení v kostele. V rezidenci bylo jako přednostní změnit topení z naftového na topení dřevem, zbudovat novou kuchyni a komoru na potraviny. Co nejrychleji udělal generální opravu rezidence s možností umístění noviciátu, jako jediné možnosti, kterou provincie měla v té chvíli. Díky organizátorské schopnosti P. Tomečka nebyla nouze o pracovníky z bývalých farností, v nichž P. Tomeček působil. Sehnal z Kněždubu i traktor s vlečkou pro Fr. Josefa Machů, který se právě stal čerstvým penzistou. Ten léta jezdil s traktorem v ÚSP ve Viceměřicích u Nezamyslic.

Obnovil Matici svatohostýnskou a při velmi malém počtu jejích členů ji řídil. Získal ještě v roce 1990 zpět první svatohostýnský dům pro exercicie. Na podzim se v tomto vráceném domě uskutečnily dva kurzy exercicií. Po nich se osazenstvo rezidence přestěhovalo do tohoto domu a ve vlastní rezidenci se do jara 1991

uskutečnila generální oprava. P. Tomeček ani v této době nejen že nezanedbal nic v poutní duchovní správě, ale našel i nové aktivity pro poutní místo. Začal s nabídkou farnostem, aby staří lidé přijeli na sv. Hostýn. Autobus, nebo i dva, přijely až před kostel. Všichni kněží jim poskytli svátost smíření. Po ní měl P. Tomeček krásnou liturgii, v níž zase více kněží udělovalo svátost nemocných. Mám na tento apoštolát zcela přesné vzpomínky z období mého skončeného provincialátu do nástupu do olomouckého semináře, kdy jsem v poutní sezoně přebýval a působil na sv. Hostýně. Při návštěvě P. generála Kolvenbacha v naší provincii složil 22. listopadu 1990 svou řeholní profesi. Na ni se připravil již dříve vykonanými velkými exerciciemi a také písemnou prací místo zkoušky z celé teologie.

I nadále, kdy jsem už dění na sv. Hostýně tak neznal, P. Vladimír ve své velké horlivosti pokračoval na zvelebování sv. Hostýna. Vedle toho, že se mu podařilo naletět na jednoho zlínského podnikatele, který zkrachoval, se obávám, že nenašel zcela příhodné pochopení ani v našich řádových řadách. Pomohla arcidiecéze. P. Tomeček byl přeložen, a to raději jako samostatný duchovní správce farnosti Nivnice, kde pobyl tři roky. Byl potom opět začleněn do komunity jezuitské, a to pro práci v kostele Nanebevzaté Panny Marie v Brně. Dva roky vypomáhal spolu-

bratřím jezuitovi v Lidečku ve farní duchovní správě. V roce 2004 se uchýlil na chatu ve Vranči, kterou kdysi zdědil po jednom příteli knězi (P. Leskovjan), a vypomáhal jako kaplan na vsetínském děkanátě. Zde však jeho nemoc dostoupila vrcholu, došlo k amputaci pravé nohy nad kolennem. Tento stav vyžadoval zvýšenou péči. Dostalo se mu jí od neteře ve Strážnici. Jeho bývalí žáci mu s nevšední ochotou a láskou připravili bezbariérové bydlení. Toužili po jeho kněžských službách podle možnosti.

Rád bych vydal svědectví, že tímto posledním utrpením zrál. Velmi dobře věděl, že snadno může nastat kolaps ledvin s tím, že srdce to nezvládne. Byl připraven a svátost přijímal vždy s velkou opravdovostí, pokorou a radostí.

Toto poslední uvádím proto, že při své velké kultivovanosti a milém humoru míval jako „cukrovkář od mláď“ sem tam úlety trochu tvrdších reakcí, někdy zcela neadekvátních. To mu přinášelo leckdy potíže a hlavně jeho samého to trápilo.

Zemřel náhle 29. října 2007. Pohřeb byl ve Strážnici 3. listopadu 2007 z kostela Panny Marie u piaristů, v němž naposledy Božím lidu sloužil. Účast opravdu veliká, ze všech míst, kde působil. Pohřební obřady vedl olomoucký arcibiskup mons. Graubner.

Jan Pavlík SJ

Nový dům

Luděk Jirásko
Jindřichohradecká jezuitská kolej
 Jindřichův Hradec,
 Národní muzeum fotografie 2006

Latinsky se Jindřichův Hradec nazývá *Novus domus* – Nový dům. I ve starých jezuitských análech na toto označení narazíme. Jindřichohradecká kolej jezuitů přitom patřila k nejstarším kolejím, založeným ještě v 16. století před zahájením pobělohorské rekatolizace. V tomhle smyslu tedy nebyla zrovna „novým domem“. Po zrušení řádu sloužila budova koleje přes dvě stě let jako kasárna. Před několika lety se však dočkala obnovení, téměř povstala z ruin, takže nyní lze rekonstruovanou jezuitskou kolej za jakýsi „nový dům“ skutečně považovat.

S nedávnou obnovou, současným využitím i historií jindřichohradecké

jezuitské koleje seznamuje publikace Ludka Jirásko. Útlá, ale výpravně pojatá a informačně bohatá kniha vedle charakteristiky jezuitského řádu a jeho stručných dějin seznamuje s okolnostmi založení této čtvrté jezuitské koleje v Čechách, její architektonickou podobou, dochovanou malířskou výzdobou, s pastorační, pedagogickou i lékárnickou činností jezuitů během téměř dvou století jejich působení v Jindřichově Hradci.

V posledních letech se mnoho bývalých jezuitských budov v českých i moravských městech znovu probouzí k životu, často po podobně pochmurné historii spojené s „péčí“ vojenského eráru – zmiňme Olomouc, Hradec Králové, Chomutov, Klatovy, Kutnou Horu. Často přitom k jejich obnově a novému oživení spojují své síly město jako nový vlastník budov a různé kulturní a neziskové organizace. Nejinak je tomu i v Jindřichově Hradci, kde o. s. Muzeum fotografie ve spolupráci s městem zřídilo Národní muzeum fotografie. Důkaz toho, že historické budovy nejsou mrtvou minulostí, ale mohou být živým centrem současného dění, které si je vědomo, že staví na dědictví předků, aťsi jimi jsou třeba i kontroverzní jezuité.

Petr Havlíček SJ

Zprávy

Praha

■ Jezuita Petr Kolář mluvil 7. října v nedělním pořadu České televize „Sváteční slovo“ o osobnosti kardinála Jean-Marie Lustigera. Tento emeritní arcibiskup zemřel 6. srpna tohoto roku po dlouhé těžké nemoci v Paříži. Dožil se požeňnaných osmdesáti let. P. Kolář byl kdysi ve francouzské metropoli jedním z jeho spolupracovníků.

■ Na začátku listopadu odvysílala Česká televize zdařilý historický dokument Jana Nováka o úsilí komunistické strany zničit katolickou církev zevnitř, nazvaný „Černí a černější“. Film přinesl fakta o spolupráci některých kněží s komunistickou tajnou policií. Ve snímku vystoupilo se svým svědectvím i několik jezuitů: kardinál Tomáš Špidlík, bývalý vedoucí české sekce Vatikánského rozhlasu Josef Koláček a signatář Charty 77 František Lízna. Nechyběly ani záběry z monstrprocesu v roce 1950 s významnými představiteli české katolické církve. Během něho byli odsouzeni také tři jezuité, tehdejší provinciál František Šilhan, novinář Adolf Kajpr a katolický intelektuál František Mikulášek.

■ Na pozvání dominikánského časopisu Salve a KTF UK přednášel v Pra-

ze jezuita P. Friedhelm Mennekes, zabývající se dialogem mezi moderním uměním a křesťanskou vírou. Nejprve v úterý 13. 11. besedoval po bohoslužbě v kostele Nejsvětějšího Salvátora se studenty o funkci a podobě sakrálního prostoru v dnešní době. Ve čtvrtek 15. 11. pak na KTF UK přednášel o moderních obrazech ve starém kostele.

P. Friedhelm Mennekes SJ vede od roku 1986 farnost sv. Petra v Kolíně nad Rýnem, která je místem soužití živého křesťanského společenství se současným výtvarným uměním. Gotický chrám sv. Petra, značně poškozený za bombardování během 2. světové války a nedávno nově rekonstruovaný, je zároveň místem liturgie i výstavní síní a prostorem, v němž je provozována nejmodernější sakrální hudba.

■ Studentský klub Betánie ve spolupráci s pražskými jezuitou pořádal pro ty, kdo se během letošního podzimu nedostali na žádné exercicie nebo duchovní víkend, individuální doprovázení adventní dobou. Bylo určeno pro každého, kdo vzhledem ke svým povinnostem nemohl odjet na několik dní do ústraní, ale přesto toužil během adventního času prohloubit vlastní modlitbu.

Exercicie ve všedním dni byly v Praze vůbec poprvé, v jiných městech však už jezuité s podobnou iniciativou mají dobré zkušenosti. Duchovní cvičení probíhají při zachování běžného pracovního nebo studijního rytmu dne a v našem přirozeném prostředí jsou vymezeny pouze časově (4 adventní týdny), nikoliv tematicky. Jsou doprovázeny individuálně, a proto je vše stanoveno dohodou s doprovázejícím.

Brno

■ V pondělí 3. prosince 2007 se v den svátku misionáře Indie a Japonska sv. Františka Xaverského v Brně setkali na společném pracovním setkání provinciálové České a Slovenské provincie Tovaryšstva Ježíšova spolu se svými poradci-konzultory. Bylo to první setkání tohoto druhu. Obě provincie mají již pět let společný noviciát v Ružomberku a chtějí ještě blíže spolupracovat a zpestřit tak a prohloubit svou činnost, např. v akcích pro mládež, v exerciciích, v intelektuálním apoštolátu a ve formaci jezuitů. Podobné setkání se uskuteční opět v příštím roce, tentokrát na Slovensku.

Svatý Hostýn

■ Tak zvaná „dušičková pouť“ ve dnech 13. a 14. října na nejnavštěvovanějším moravském poutním místě byla předposlední akcí před ukončením poutní sezony. Mši svatě v bazilice Panny Marie u příležitosti této pouti předsedal olomoucký světící biskup Josef Hrdlička.

Vatikán

■ Papež Benedikt XVI. v sobotu 24. listopadu v bazilice sv. Petra předsedal veřejné konzistoři, při které jmenoval 23 nových kardinálů. Jejich jména zveřejnil již 17. října během generální audieace ve Vatikánu. Mezi nově jmenovanými kardinály byl i jeden jezuita, Španěl Urbano Navarrete, bývalý rektor Gregoriánské univerzity. 86letý profesor kanonického práva a jeden z největších odborníků na manželské právo byl spolu s pěti dalšími kněžími či církevními představiteli do hodnosti kardinála povýšen za své „zásluhy ve službě církvi“. Mezi 178 členy kardinálského sboru je nyní deset jezuitů. Jen dva z nich ale mají právo volit papežova nástupce.

Bilbao

■ V celém Tovaryšstvu se slavilo 100. výročí od narození P. Pedra Arrupeho 14. listopadu v baskickém Bilbao. V některých provinciích jeho bývalí spolupracovníci s láskou vzpomínali na své zkušenosti a události a vyzdvihli rysy osobnosti P. Arrupeho, jeho stylu vedení Tovaryšstva a vlivu, jaký měl v církvi. Mezi bývalé spolupracovníky P. Arrupeho patří P. Vincent O'Keefe, který působí v New Yorku, Italové Robert kardinál Tucci a P. Bartolomeo Sorge a P. Jean-Yvez Calvez z Francie.

Současný generální představený jezuitů Peter-Hans Kolvenbach navštívil rodné město P. Arrupeho, aby se tam zúčastnil konference v „aula

magna“ univerzity v Deusto, zahájil dvě fotografické výstavy o svém předchůdci, setkal se se členy provincie Loyola a nakonec shlédl v divadle pásmo o životě P. Arrupeho.

Floirac

■ Karl Lauricourt, francouzský jezuita pocházející z ostrovního státu Mauricius, byl 8. října oceněn za své sochařské dílo na přehlídce výtvarného umění ve francouzském městě Floirac. Přehlídka se nesla v duchu tématu *Autour de l'Afrique* (Okolo Afriky).

V Lauricourtově díle můžeme vysledovat inspiraci jak africkým lidovým, tak také evropským moderním uměním. Přestože se tento skromný sochař nevyhýbá figurativním moti-

vům, převažuje v jeho současné tvorbě abstrakce. Ke svým plastikám využívá různé materiály, převážně však dřevo, mramor nebo sádro.

Brusel

■ V říjnu a listopadu se konala v královské knihovně Alberta I. výstava ke 400. výročí vzniku Společnosti bollandistů. Tato skupina jezuitských historiků provedla v 17. století revoluci v bádání o životech svatých, čímž položila základy moderně chápané kritické hagiografie. Svůj název nese společnost podle P. Jana Bollandy SJ (1596–1665). V současné době pokračuje v bádání o životech svatých skupina bollandistů složená z pěti jezuitů a čtyř laiků.

UPOZORNĚNÍ PRO ODBĚRATELE BULLETINU JEZUITÉ

Po rozeslání minulého čísla bulletinu JEZUITÉ nám bylo poštovní službou vráceno značné množství zásilek určených odběratelům převážně z moravských okresů se směrovacími čísly začínajícími dvojčíslím 68, 69, 73, 74, 75, 76, 78, 79. Jako nejčastější důvod vrácení uvádí poštovní služba „NA UVEDENÉ ADRESE NEZNÁMÝ“ nebo „ADRESA NEDOSTATEČNÁ“.

Prosíme proto odběratele, kteří minulé číslo nedostali, aby nám zaslali svoji úplnou a správnou adresu buď e-mailem nebo písemně na adresu redakce (Ječná 2, 120 00 Praha 2).

Redakce

Jubilea

P. Jan Chromeček	Hostýn	12. 1.	40 let kněžství
P. Josef Koláček	Řím	23. 1.	40 let kněžství
F. František Novák	Praha	11. 12.	85 let
P. Jan Palacký	Tirana	21. 12.	70 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 12. července do 22. listopadu 2007

Ingrid Hašková, Praha; P. Jan Baščavský, Nová Horka; Jiří Král, Mladá Boleslav; Marie Havlíčková, Jiřetín pod Jedlovou; Hana Dybowiczová, Opava; Alžběta Korpasová, Havířov; Anna Kubíková, Tvrdonice; Karel Gleisner, Mladá Boleslav; Jaroslav Vašíček, Brno; Ing. Josef Zima, Hronov; Zdeňka Kiszová, Český Těšín; Stanislav Brázdil, Otrokovice; Vít Kuběna; Sestry de Notre Dame; Bartoňkovi, Brno; Anna Matušová, Francova Lhota; Anna Ščotková, Lidečko; Lumír Volný; Leontýna Batalová, Žatec; Marie Boothová, Long Eaton; František Rouš, Osová Bitýška; Ing. Josef Šedivý, Teplice; Gertruda Dubanská, Olomouc; Jaroslav Nolč, Tábor; Ing. Karel Havlík, Praha; P. Jan Daněk, Nové Město; Ing. Bohuslav Jurášek, Brno; Milan Pilát, Brno; Antonín Koniáš; PhDr. Pavla Štěpánová, Praha; Géblovi, Litovel; Jaroslav Povalač, Horní Lideč; Josef Kratochvíl; Anna Holíková, Praha; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; František Tomeček, Brno; Jaroslava Jarolímková, Praha; Marie Vystrčilová, Brno; Sestry sv. Voršily; Ing. Ludvík Rušar, Pacov; pan Štáva, Smečno

Všem dárcům upřímně děkujeme

Hojnost radosti z příchodu Světla,
které rozhání každý stín a temnotu našich dní,
a mnoho úspěchů v roce 2008

přeje *redakce*

Foto na 3. straně obálky:
Madonna della Strada – milostný obraz Panny Marie
z římského chrámu Tovaryšstva Ježíšova
po nedávném restaurování.
(Foto archiv)